

Natura 2000-beheerplannen vastgesteld

In het Nederlandse deel van de Noordzee, ver uit de kust, liggen drie grote Natura 2000-gebieden: Friese Front, Doggersbank en Klaverbank. In oktober 2023 werden de beheerplannen voor de komende zes jaar definitief vastgesteld en gepubliceerd. Hierin staat wat er moet gebeuren om de natuurdoelen voor deze gebieden te halen en wie dat gaat doen.

De drie natuurgebieden, die in 2016 werden aangewezen, bestrijken samen bijna een miljoen hectare, wat ongeveer de helft is van het totale oppervlak van alle Nederlandse Natura 2000-gebieden samen. Ondanks de omvang van de aangewezen natuurgebieden op zee, is het aantal te beschermen soorten relatief beperkt, resulterend in een beperkt aantal 'instandhoudingsdoelen'.

De beheerplannen zijn opgesteld door Rijkswaterstaat, beheerder van de Noordzee, in overleg met andere partijen. In de plannen staat onder meer welke activiteiten er zonder vergunning mogen worden uitgevoerd en welke voorwaarden en richtlijnen daarbij kunnen gelden.

Niet afdwingbaar

'Het opstellen van de beheerplannen was geen eenvoudige taak', vertelt David Nieuwenhuis, werkzaam bij Rijkswaterstaat en trekker van het projectteam. 'Wat natuurbescherming op de Noordzee complex maakt, is dat er grote belangen zijn en dat veel maatregelen niet afdwingbaar zijn. Dit komt deels doordat sommige activiteiten onder bestaand gebruik vallen, of omdat het beleid op een ander bestuurlijk niveau wordt vastgesteld. Zo valt het scheepvaartbeleid bijvoorbeeld onder de verantwoordelijkheid van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO), en voor visserij geldt het Europese gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB). Wel hebben we bestaande afspraken die op dat niveau zijn gemaakt, zoals de (gedeeltelijke) sluiting van Klaverbank en Friese Front voor bodembereoerende visserij, opgenomen in de beheerplannen.'

Betrokkenheid en samenwerking

'Bij veel maatregelen zijn we dus afhankelijk van de medewerking van de betrokken sectoren en die waren

gelukkig erg bereid om mee te denken. Dit heeft onder andere geleid tot de afspraak om bij de bevoorrading van olie- en gasplatforms te proberen zo min mogelijk door de natuurgebieden te varen, ondanks dat zo niet de meest efficiënte

route bevaren wordt. En met Defensie hebben we afgesproken om gedurende de periode waarin de zeezoet in de rui is geen oefeningen boven het Friese Front uit te voeren. Ook de visserijwereld heeft waardevolle suggesties aangedragen.

Varen in en rondom het Natura 2000-gebied (maatregelen gelden van juli tot en met oktober)

Friese Front

- Scheepvaart**
 - Blijf zoveel mogelijk in de scheepvaartroutes varen
 - Vermijd het natuurgebied zo veel mogelijk
 - Kies de kortste route (als varen door het gebied noodzakelijk is)
 - Vaar om groepen zeezoeten heen
 - De hoeveelheid schepen en het vaargedrag worden gemeten
- Informatie**

Schepen worden geïnformeerd over de aanwezigheid van zeezoeten, hoe deze te herkennen en over het gevolg van verontreinigingen
- Laat niets achter in het water (ook geen toegestane lozingen)**
- Werkverkeer**

Van en naar de platforms van de mijnbouw vaart werkverkeer zoveel mogelijk buiten de periode juli tot en met oktober

Overzicht

Friese Front

En zo is er weer een stap gezet, op weg naar een gezonde Noordzee. Een noodzakelijke stap, want als bescherming niet gepaard gaat met beheer en beleid blijft het een leeg begrip.

Ik ben enorm trots op de openheid en bereidwilligheid van alle betrokkenen om bij te dragen aan de bescherming van de natuur.'

Om welke gebieden gaat het?

• **Friese Front.** Dit gebied is bijzonder omdat verschillende watermassa's samenkomen, waardoor er veel voedsel naar de bodem zakt. Dat trekt veel vissen, vogels en zeezoogdieren aan. Het Friese Front is aangewezen als Natura 2000-gebied voor de zeezoet.

De vogels komen hier om te ruien en moeten tijdens die periode voldoende voedsel vinden. Tijdens de rui kunnen de jongen en ruiende volwassen mannetjes zich minder goed naar andere locaties verplaatsen, omdat ze (tijdelijk) niet kunnen vliegen.

• **Klaverbank.** De Klaverbank wordt gekenmerkt door een diverse ondergrond met afwisseling van zand, grof grind en stenen. Deze diversiteit trekt veel bodemdieren aan, en daardoor is het – per hectare – het

meest soortenrijke gebied van de hele Nederlandse Noordzee. In dit gebied gelden instandhoudingsdoelen voor de 'riffen van open zee', de bruinvis, grijze zeehond en de gewone zeehond. Zij profiteren van het rijke bodemleven en de voedselbeschikbaarheid op de riffen.

• **Doggersbank.** Wat de Doggersbank bijzonder maakt, is dat de zandbodem altijd onder water staat, maar op veel plekken erg ondiep is. In dit gebied is overvloedig voedsel beschikbaar, wat veel dieren aantrekt, zoals (opgroeivende) vissen, vogels en zeezoogdieren. De Doggersbank is aangewezen vanwege de 'permanente overstroomde zandbanken' en de bruinvis, grijze zeehond en gewone zeehond.

Varen in en rondom het Natura 2000-gebied (maatregelen gelden het hele jaar)

Klaverbank en Doggersbank

- Scheepvaart**
 - Blijf zoveel mogelijk in de scheepvaartroutes varen
 - Vermijd het natuurgebied zo veel mogelijk
 - Kies de kortste route (als varen door het gebied noodzakelijk is)
 - De hoeveelheid schepen en het vaargedrag worden gemeten
- Informatie**

Schepen worden geïnformeerd over de aanwezigheid van zeezoogdieren, hoe deze te herkennen en over het gevolg van verontreinigingen
- Laat niets achter in het water (ook geen toegestane lozingen)**

Overzicht

Klaverbank

Hoe verder?

Nieuwenhuis: 'We zullen de ontwikkelingen nauwlettend blijven monitoren. Dit levert informatie op waarmee we kunnen beoordelen in hoeverre de instandhoudingsdoelen worden gehaald en welke effecten de genomen maatregelen hebben. Als er nog onbekende aspecten zijn, zullen we proberen die ook te onderzoeken. Het vergaren van kennis is dus essentieel om een vinger aan de pols te houden en maatregelen verder te optimaliseren.'

Ook is handhaving van de gemaakte afspraken natuurlijk van belang. Het is een hele uitdaging om toezicht te houden en overtredingen vast te stellen in dergelijke uitgestrekte gebieden ver op zee. We gaan daarom in eerste instantie in gesprek met de gebruikers om de maatregelen toe te lichten en de naleving ervan met hen te bespreken. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over handhaving met de Kustwacht, maar die moeten nog worden bekrachtigd nu de beheerplannen formeel zijn gepubliceerd.'

En zo is er weer een stap gezet, op weg naar een gezonde Noordzee. Een noodzakelijke stap, want als bescherming niet gepaard gaat met beheer en beleid blijft het een leeg begrip. ~